

Czy jesteś człowiekiem kulturalnym?

O kulturze języka słów kilka

Scenariusz zajęć z języka polskiego
dla klasy 6. szkoły podstawowej

Temat: Czy jesteś człowiekiem kulturalnym? O kulturze języka słów kilka

Czas trwania lekcji: 45 minut

Cel ogólny:

- poznanie różnych znaczeń terminu „kultura”

Cele szczegółowe:

- poszerzenie słownictwa w zakresie kultury zachowania i kultury słowa;
- rozpoznawanie wytworów kultury materialnej i duchowej;
- umiejętność zdefiniowania pojęcia „kultura języka” i wskazanie wzorcowych przykładów zachowań językowych;
- zapoznanie z ideą światowego Dnia Języka Ojczystego;
- zapoznanie z częstymi błędami językowymi i wypracowanie umiejętności ich eliminowania

Formy pracy:

- zbiorowa;
- indywidualna

Metody:

- podające;
- problemowe;
- burza mózgów;
- eksponujące (film, treści ze strony internetowej);
- programowane (wykorzystanie komputera lub tablicy multimedialnej do gry dydaktycznej);
- zajęć praktycznych

Środki dydaktyczne:

- tekst literacki;
- karta pracy;
- strona internetowa Rady Języka Polskiego;
- filmik z serii „Polimaty”

- nauczyciel prosi uczniów, by na podstawie tekstu sformułowali definicję „kultury języka”;

KULTURA JĘZYKA – umiejętność poprawnego, sprawnego i eleganckiego posługiwania się językiem;

- nauczyciel prosi o wykonanie kolejnego polecenia: sporządź listę 5 przykazań dla człowieka stosującego normy kultury języka;

PRZYKŁADOWE ROZWIĄZANIE

5 przykazań o kulturze języka

- 1. Nie używaj wulgaryzmów w przestrzeni publicznej.**
- 2. Mów poprawnie pod względem stylistycznym.**
- 3. Wzbogacaj swoje słownictwo.**
- 4. Szanuj swojego rozmówcę.**
- 5. Traktuj język ojczysty jako dziedzictwo.**

- nauczyciel informuje uczniów, iż 21 lutego przypada Światowy Dzień Języka Ojczystego. Warto przybliżyć dzieciom charakter tego dnia na podstawie informacji: https://rjp.pan.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=1850&Itemid=191

II. FAZA PODSUMOWUJĄCA

- po zadaniu pytań kontrolnych nauczyciel wyświetla dzieciom filmik pt. „Najwienkrze błendy w języku polskim” dostępnym na YT na kanale „Polimaty”: <https://www.youtube.com/watch?v=KN57zJ4Z0CA>

KARTA PRACY

Zadanie 1.

Przyporządkuj wytwory kultury do 2 głównych nurtów: kultury materialnej i kultury duchowej.

technika - wynalazki

**KULTURA
MATERIALNA**

**wszystkie wytwory działalności
ludzkiej**

moralność

filozofia

**wszystkie wytwory działalności
ludzkiej**

normy społeczne

moda

odpowiedni sposób wypowiedzi

**KULTURA
DUCHOWA**

architektura

sztuka

piśmiennictwo

KARTA PRACY

Zadanie 1.

Przyporządkuj wytwory kultury do 2 głównych nurtów: kultury materialnej i kultury duchowej.

technika - wynalazki

**KULTURA
MATERIALNA**

**wszystkie wytwory działalności
ludzkiej**

moralność

filozofia

**wszystkie wytwory działalności
ludzkiej**

normy społeczne

moda

odpowiedni sposób wypowiedzi

**KULTURA
DUCHOWA**

architektura

sztuka

piśmiennictwo

- Dobry wieczór - powiedziała Łucja.

Faun był tak zajęty zbieraniem swoich paczek, że w pierwszej chwili nie odpowiedział na jej powitanie. Dopiero kiedy skończył, lekko się skłonił i powiedział:

- Dobry wieczór, dobry wieczór. Najmocniej przepraszam, nie chciałem być zbyt natrętny, ale czy nie myłę się, sądząc, że jesteś Córką Ewy?

- Mam na imię Łucja - odpowiedziała, nie bardzo rozumiejąc, o co mu chodzi.

- Ale czy nie jesteś - proszę mi wybaczyć - czy nie jesteś kimś, kogo się nazywa "dziewczynką"? - zapytał faun.

- Oczywiście, jestem dziewczynką - zgodziła się Łucja.

- Oczywiście, jestem człowiekiem - powiedziała Łucja coraz bardziej zdziwiona [...].

- Bardzo mi przyjemnie. Pozwól, że się przedstawię. Nazywam się Tumnus.

- Bardzo mi miło pana poznać, panie Tumnusi - powiedziała Łucja.

- A czy wolno mi zapytać, o Łucjo, w jaki sposób znalazłaś się w Narnii?

- W Narnii? A co to takiego? - zapytała Łucja.

- Przecież znajdujemy się w kraju, który nazywa się Narnia. Wszystko, co leży między Latarnią a wielkim zamkiem Ker-Paravel nad wschodnim morzem - wszystko to należy do Narnii. A ty, ty zapewne przybywasz z Zachodniej Puszczy?

- Ja... ja przyszedłam tu ze starej szafy w garderobie - wyjąkała Łucja.

- Ach! - westchnął pan Tumnus melancholijnie. - Gdybym tylko trochę bardziej przykładał się do geografii, kiedy byłem małym faunem, to bez wątpienia wiedziałbym wszystko o tych dalekich i dziwnych krajach. Teraz już na to za późno.

- Ale to wcale nie są żadne kraje - powiedziała Łucja rozbawiona. - To jest tam, zaraz za nami... a w każdym razie... no, nie jestem taka pewna. Tam jest lato.

- Jednakże - zauważył pan Tumnus - w Narni jest zima, i to od tak dawna! Jeśli będziemy tak stać i rozmawiać w tym śniegu, to możemy się przeziębnić [...].

(Źródło: C.S.Lewis, *Opowieści z Narnii. Lew, Czarownica i stara szafa*, s. 17-20)

- Dobry wieczór - powiedziała Łucja.

Faun był tak zajęty zbieraniem swoich paczek, że w pierwszej chwili nie odpowiedział na jej powitanie. Dopiero kiedy skończył, lekko się skłonił i powiedział:

- Dobry wieczór, dobry wieczór. Najmocniej przepraszam, nie chciałem być zbyt natrętny, ale czy nie myłę się, sądząc, że jesteś Córką Ewy?

- Mam na imię Łucja - odpowiedziała, nie bardzo rozumiejąc, o co mu chodzi.

- Ale czy nie jesteś - proszę mi wybaczyć - czy nie jesteś kimś, kogo się nazywa "dziewczynką"? - zapytał faun.

- Oczywiście, jestem dziewczynką - zgodziła się Łucja.

- Oczywiście, jestem człowiekiem - powiedziała Łucja coraz bardziej zdziwiona [...].

- Bardzo mi przyjemnie. Pozwól, że się przedstawię. Nazywam się Tumnus.

- Bardzo mi miło pana poznać, panie Tumnusi - powiedziała Łucja.

- A czy wolno mi zapytać, o Łucjo, w jaki sposób znalazłaś się w Narnii?

- W Narnii? A co to takiego? - zapytała Łucja.

- Przecież znajdujemy się w kraju, który nazywa się Narnia. Wszystko, co leży między Latarnią a wielkim zamkiem Ker-Paravel nad wschodnim morzem - wszystko to należy do Narnii. A ty, ty zapewne przybywasz z Zachodniej Puszczy?

- Ja... ja przyszedłam tu ze starej szafy w garderobie - wyjąkała Łucja.

- Ach! - westchnął pan Tumnus melancholijnie. - Gdybym tylko trochę bardziej przykładał się do geografii, kiedy byłem małym faunem, to bez wątpienia wiedziałbym wszystko o tych dalekich i dziwnych krajach. Teraz już na to za późno.

- Ale to wcale nie są żadne kraje - powiedziała Łucja rozbawiona. - To jest tam, zaraz za nami... a w każdym razie... no, nie jestem taka pewna. Tam jest lato.

- Jednakże - zauważył pan Tumnus - w Narni jest zima, i to od tak dawna! Jeśli będziemy tak stać i rozmawiać w tym śniegu, to możemy się przeziębnić [...].

(Źródło: C.S.Lewis, *Opowieści z Narnii. Lew, Czarownica i stara szafa*, s. 17-20)

PROPOZYCJE PROJEKTÓW, KONKURSÓW LUB ZADAŃ DO PRZEPROWADZENIA NA ZAJĘCIACH DODATKOWYCH

1. Opracuj słowniczek sformułowań i zwrotów z języka młodzieżowego, które nie są zrozumiałe np. dla Twoich rodziców lub dziadków. Zastosuj wykaz alfabetyczny i nadaj swojej pracy atrakcyjną formę graficzną.
2. Szkolny konkurs na najczęściej używane słowo.
3. Konkurs na hasło promujące szkolne obchody Światowego Dnia Języka Ojczystego.
4. Napisz fraszkę pt. „Na język polski”. Zastosuj rymy.
5. Napisz opowiadanie, w którym przedstawisz postawę bohatera stosującego zasady kultury języka.

BIBLIOGRAFIA/NETOGRAFIA

1. R. Kotarski, *Najwienkrze blendy w języku polskim* – film (<https://www.youtube.com/watch?v=KN57zJ4Z0CA> dostęp: 26.11.20 r.).
2. *Kultura zachowania* – gra dydaktyczna. Wordwall (<https://wordwall.net/pl/resource/1931477/kultura-zachowania>; dostęp: 26.11.20 r.).
3. C.S. Lewis, *Opowieści z Narnii. Lew, Czarownica i stara szafa*, Poznań brw.